

Sygn. akt VII U 741/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan-Karasińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 czerwca 2019 r. w Warszawie

sprawy A. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

z udziałem (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.

na skutek odwołania A. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 9 kwietnia 2018 r. znak: (...)

1.zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 9 kwietnia 2018 r. znak: (...) w ten sposób, że stwierdza, iż odwołująca A. R. podlega od 19 czerwca 2017 r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu zawartej umowy o pracę u płatnika - (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.;

2.zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. na rzecz odwołującej A. R. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W dniu 16 maja 2018 r. **A. R.** złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 9 kwietnia 2018 r.

nr (...) zaskarżając ją w całości. Odwołująca zarzuciła ww. decyzji naruszenie art. 83 k.c. w zw. z art. 22 § 1 i art. 300 k.p. poprzez bezpodstawne uznanie,

że umowa o pracę zawarta w dniu 19 czerwca 2017 r. między nią a (...) Sp. z o.o. została zawarta dla pozoru, naruszenie art. 6 ust. 1 w zw. z art. 11 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez uznanie, że ww. umowa nie stanowi tytułu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz dokonanie błędnych ustaleń faktycznych oraz wyciągnięcie z nich niespójnych i nielogicznych wniosków. W oparciu o powyższe zarzuty odwołująca wniosła o zmianę skarżonej decyzji i orzeczenie, że jako pracownik ww. płatnika składek podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu

i wypadkowemu od dnia 19 czerwca 2017 r., a ponadto o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu odwołania A. R. w sposób obszerny odniosła się

do argumentacji skarżonej decyzji, wskazując, że na podstawie umowy o pracę z dnia 19 czerwca 2018 r. została zatrudniona na czas nieokreślony na stanowisku prawnika/radcy prawnego w wymiarze pełnego etatu i za wynagrodzeniem 11.500,00 zł brutto. W ocenie odwołującej organ rentowy błędnie uznał, iż w przedmiotowej sprawie umowa o pracę między nią a płatnikiem składek została zawarta dla pozor. Zgodnie ze stanowiskiem odwołującej argumentacja ZUS sprowadza się do przytoczenia ogólnych twierdzeń bez dogłębnej analizy materiału dowodowego i okoliczności faktycznych pracy, przy jednoczesnym powieleniu argumentów stosowanych w innych tego typu sprawach i generalnym odniesieniu warunków typowej pracy urzędniczej do zasad panujących na rynku pracy. Jednocześnie organ rentowy nie przedstawił żadnych przeciwdowodów przemawiającym za uznaniem, że stron nie łączył rzeczywisty stosunek pracy, w tym że ubezpieczona nie wykonywała pracy oraz że nie istniała realna potrzeba zatrudnienia odwołującej na stanowisku prawnika, a ponadto nie zakwestionował kompetencji odwołującej. Zdaniem odwołującej organ rentowy powołał się na okoliczność nieprzedstawienia mu dokumentów potwierdzających wykonywania pracy, jednakże z informacji uzyskanej od pracodawcy wynika, że organ rentowy nie zwracał się o przedłożenie innych dokumentów niż akta osobowe pracownika. Ponadto przedłożenie dokumentów wytworzonych i przygotowanych przez odwołującą zawierających dane poufne stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa oraz obsługiwanych klientów naraziłoby pracodawcę na odpowiedzialność odszkodowawczą i utratę zaufania kontrahentów do spółki, a dodatkowo wykonywanie radcy prawnego musi być oparte na pełnym zaufaniu klienta, zaś odwołująca była zobowiązana do zachowania tajemnicy zawodowej w myśl ustawy o radcach prawnych. Z kolei zarzut, zgodnie z którym umowa o pracę miała na celu uzyskania tytułu do świadczeń z ubezpieczenia społecznego odwołująca uznała za niedopuszczalny i dyskryminujący kobiety w zakresie zatrudnienia i ubezpieczeń społecznych (odwołanie k. 2-6 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 7 czerwca 2018 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie w całości, wskazując, że skarżona decyzja jest prawnie i faktycznie uzasadniona, a ponadto o zasądzenie od odwołującej kosztów procesu.

Uzasadniając stanowisko organu rentowego w sprawie działający w jego imieniu pełnomocnik wyjaśnił, że z uwagi na wątpliwości co do prawidłowości zgłoszenia A. R. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. przeprowadzono postępowanie kontrolne, w wyniku czego ustalono, że odwołująca zawarła z zainteresowanym w dniu 16 czerwca 2017 r. umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisku radca prawny za wynagrodzeniem miesięcznym 11.500,00 zł. Odwołująca zwróciła się o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres od 3 listopada 2017 r. do 1 listopada 2018 r. W trakcie kontroli nie uzyskano żadnych dokumentów bądź dowodów świadczących o faktycznie wykonywanej pracy przez odwołującą się na rzecz spółki (...) Sp. z o.o., a strony nie przedłożyły dokumentów potwierdzających fakt wykonywania pracy. Powołując się na poglądy orzecznictwa pełnomocnik ZUS wskazał, że o tym, czy strony nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje zawarcie umowy, ale rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla tego stosunku określonych w art. 22 § 1 k.p. Z uwagi na powyższe Oddział uznał, że ww. umowa o pracę była zawarta dla pozor, w celu uzyskania świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (odpowiedź na odwołanie k. 21-23 a.s.).

Na rozprawie w dniu 6 czerwca 2019 r. działająca w zainteresowanej (...) **Sp. z o.o. z siedzibą w P.** prezes zarządu E. C. (1) oświadczyła, że przyłącza się do stanowiska odwołującej i wnosi o zmianę decyzji organu rentowego (k. 225 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością została zarejestrowana w dniu 23 maja 2016 r. Prezesem zarządu spółki, wspólnikiem i jednocześnie większościowym udziałowcem jest E. C. (2); mniejszościowym udziałowcem jest E. S. (1) (informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców KRS k. 41-45 a.s.). (...) Sp. z o.o. została

utworzona z inicjatywy E. C. (2) i E. S. (1). Obie panie są ze sobą spowinowacone – E. C. (2) jest bratową E. S. (1). Wspólnie od wielu lat prowadzą działalność gospodarczą pod firmą (...), która zajmuje się świadczeniem usług w zakresie doradztwa podatkowego. Z uwagi na dużą ilość kontrahentów oraz ułatwienie obsługi E. C. (2) i E. S. (1) zdecydowały się na utworzenie nowej spółki, która miała zajmować się jedynie obsługą prawną kontrahentów (...) i dodatkowo innych klientów. W tym celu utworzono (...) Sp. z o.o., która została zarejestrowana w dniu 23 maja 2016 r. (zeznania E. S. (1)

k. 206-207 a.s., zeznania E. C. (2) k. 225v-226 a.s.).

Początkowo E. C. (2) i E. S. (1) przeglądały oferty kancelarii prawnych z którymi mogłyby podpisać umowy o współpracę, jednakże z uwagi

na wysokie koszty zdecydowały się na zatrudnienie prawnika. W tym celu działając w imieniu zainteresowanej spółki w dniu 30 maja 2017 r. zamieściły ogłoszenie na portalu internetowym G. w sprawie zatrudnienia pracownika na stanowisku prawnik/radca prawny. Na powyższe ogłoszenie odpowiedziało kilka osób, w tym odwołująca A. R., która zgłosiła swoją kandydaturę drogą e-mailową w dniu 31 maja 2017 r. wysyłając CV oraz list motywacyjny (wydruk z portalu G. – ogłoszenie k. 7-9 a.s.;

wydruk z portalu G-mail k. 10-11 a.s., zeznania E. S. (1) k. 206-207 a.s., zeznania E. C. (2) k. 225v-226 a.s., zeznania odwołującej k. 165-166 a.s. i k. 225v a.s.).

Odwołująca A. R. posiada wykształcenie prawnicze. W 2008 roku ukończyła studia magisterskie na kierunku prawo w Wyższej Szkole Handlu i (...)

im. R. Ł. oraz studia podyplomowe w zakresie zamówień publicznych

w (...) Prawa i Administracji w 2009 r. w zakresie prawa karnego skarbowego na Uniwersytecie (...) w 2015 roku. W okresie od lutego 2010 r.

do kwietnia 2013 r. odwołująca pracowała w Kancelarii Adwokackiej adw. M. L.

w W. jako prawnik w wymiarze ½ etatu. Od dnia 22 maja 2013 r. odwołująca jest wpisana na listę adwokatów Izby Adwokackiej w W. (nr (...)) i od 10 sierpnia

2013 r. wykonywała zawód adwokata w ramach własnej kancelarii. W dniu 13 czerwca

2017 r. odwołująca została wpisana na listę radców prawnych Izby Radców Prawnych

w W. (dyplom ukończenia studiów k. 54 a.r., świadectwa ukończenia studiów podyplomowych k. 62 a.r. i k. 72 a.r.;

świadectwo pracy z 09.04.2013 r. k. 48-50 a.r.; uchwała Rady (...) w W. z 13.06.2017 r. k. 60 a.r., zaświadczenie (...)

w W. z 21.06.2013 r. k. 64 a.r., odpis wpisu na listę adwokatów k. 70 a.r.;

kopie ww. dokumentów – k. 61 a.s., zeznania odwołującej k. 165-166 a.s., k. 209 a.s. i k. 225v a.s.).

W dniu 16 czerwca 2017 r. (...) Sp. z o.o. zawarły umowę o pracę, zgodnie z którą odwołująca została zatrudniona na stanowisku radca prawny od dnia 19 czerwca 2017 r. na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy i wynagrodzeniem 11.500,00 zł brutto miesięcznie (umowa o pracę z 16.06.2017 r. k. 26 a.r.).

W umowie przewidziano pisemny zakres obowiązków odwołującej, do których należało: doradztwo prawne dla spółki zapewniające bezpieczne i efektywne rozwiązania prawne dla przedsiębiorstwa; informowanie spółki o zmianach w obowiązującym stanie prawnym oraz o uchybieniach w ich działalności w zakresie przestrzegania prawa; udzielanie opinii i porad prawnych oraz wyjaśnień w zakresie stosowania prawa, a także udzielanie konsultacji prawnych kontrahentom spółki; tworzenie, redagowanie, opiniowanie umów, procedur, regulaminów oraz innych dokumentów prawnych; udział w negocjacjach warunków i porozumień, opiniowanie projektów tych umów i porozumień, w szczególności których celem jest nawiązanie, zmiana lub rozwiązanie stosunku prawnego, w tym zwłaszcza umów nietypowych, dotyczących przedmiotu o znacznej wartości albo umowy

z kontrahentem zagranicznym; ocena ryzyka i przedstawianie rozwiązań prawnych

dla potrzeb prowadzonych projektów; reprezentowanie spółki przed urzędami, sądami, innymi organami wymiaru sprawiedliwości oraz organami administracyjnymi;

bieżąca obsługa prawna wewnętrznych działów organizacji w zakresie prawnym; sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem regulacji wewnętrznych oraz wykonywanie innych czynności zleconych przez pracodawcę (zakres obowiązków, uprawnień

i odpowiedzialności pracownika k. 36 a.r.).

Przed podjęciem pracy odwołująca podpisała dokumenty kadrowe, w tym oświadczenie o zachowaniu poufności, a ponadto zapoznała się z ww. zakresem obowiązków. Odwołująca przedłożyła również orzeczenie lekarskie, zgodnie z którym na dzień 8 czerwca 2017 r. była zdolna do podjęcia pracy na stanowisku prawnik/radca prawny. Zainteresowana spółka zgłosiła ją do ubezpieczeń społecznych od 19 czerwca 2017 r. (dokumenty kadrowe k. 62 a.s.; orzeczenie lekarskie z 08.06.2017 r. k. 56 a.r., dane o zgłoszeniach ubezpieczonej k. 8 a.r.).

A. R. zaczęła świadczyć pracę od 17 czerwca 2019 r. Wykonywała pracę zgodnie z zakresem obowiązków. Odwołująca organizowała pracę działu prawnego zainteresowanej spółki i tworzeniem dokumentów. Praca odwołującej odbywała się

od poniedziałku do piątku w godzinach od 9:00 do 17:00. Odwołująca wykonywała swoje obowiązki w przede wszystkim siedzibie zainteresowanej spółki mieszczącej się pod adresem ul. (...) w P., lecz również w terenie – jeździła do klientów oraz

do sądów i urzędów. Nadzór nad jej pracą sprawowała E. C. (2), a polecenia wydawała jej również E. S. (1). W trakcie pracy odwołująca korzystała z urządzeń znajdujących się w spółce takich jak laptop, drukarka (zeznania E. S. (1) k. 206-207 a.s., zeznania E. C. (2) k. 225v-226 a.s., zeznania odwołującej k. 165-166 a.s. i k. 225v a.s.).

Duża część pracy odwołującej skupiała się przede wszystkim na kontaktach z klientami obsługiwanym przez (...).

Odwołująca spotkała się m. in. z D. K.,

a spotkania dotyczyły jego problemów księgowych, odwołująca reprezentowała go przed Urzędem Skarbowym, analizowała i przygotowywała dla niego dokumentację. Odwołująca kontaktowała się również z R. U., który prowadzi trzy spółki obsługiwane przez (...) i który często bywa w siedzibie spółki przy ul. (...). Odwołująca rozmawiała z nim na temat prowadzenia windykacji i przejęcia wierzycielności oraz konsultowała założenie przez niego spółki w Estonii. Jednym z klientów z którym odwołująca się spotkała był również A. M., odwołująca doradzała mu w zakresie problemów z płatnościami faktur i weryfikowała przedkładane przez niego dokumenty. Udzielała również konsultacji prawnych firmie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G.. Z każdym z ww. klientów odwołująca spotykała się na przełomie lipca, dochodziło do kilku spotkań, najczęściej w siedzibie spółki. Spotkania miały charakter kompleksowo-usługowy i dotyczyły całości problemów przedstawianych przez kontrahentów. Klienci spółki byli zadowoleni z usług prawnych świadczonych przez odwołującą, a E. C. (2) i E. S. (1) nie miały do jej pracy żadnych zastrzeżeń (zeznania świadków: D. K. k. 167 a.s., R. U. k. 168-169 a.s.,

A. M. k. 208-209 a.s.; zeznania E. S. (1) k. 206-207 a.s., zeznania E. C. (2) k. 225v-226 a.s., zeznania odwołującej k. 165-166 a.s. i k. 225v a.s.; referencje

z 22.03.2018 r. k. 13 a.s., rekomendacja z 24.04.2018 r. k. 16 a.s.).

Od 2 października 2017 r. A. R. korzystała ze zwolnienia lekarskiego

w związku z ciążą i przebywała na zwolnieniu do dnia porodu w dniu 3 listopada 2017 r. Następnie odwołująca przebywała na urlopie macierzyńskim. Po przejściu przez odwołującą na zwolnienie lekarskie zainteresowana spółka poszukiwała pracownika na czas zastępstwa, ale nikt się nie zgłosił. A. R. informowała E. S. (1) o zamiarze szybkiego powrotu do pracy po urlopie macierzyńskim już w styczniu 2018 roku, jednakże

do powrotu nie doszło z uwagi na konieczność podjęcia przez nowonarodzone dziecko odwołującej rehabilitacji. Wobec powyższego w dniu 8 stycznia 2018 r. E. F.

Sp. z o.o. podpisała umowę zlecenia z kancelarią adwokacką prowadzoną przez Ł. G. do wykonywania stałej obsługi prawnej do czasu powrotu odwołującej

do pracy (zeznania odwołującej k. 165-166 a.s. i k. 225v a.s.; zeznania E. S. (1)

k. 206-207 a.s., umowa o prowadzenie obsługi prawnej z 09.01.2018 r. k. 203-204 a.s.).

Odwołująca otrzymała wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. przelewem na rachunek bankowy w kwotach po 8.084,29 zł za miesiące wrzesień-listopad 2017 roku (potwierdzenia przelewów k. 100-103 a.r.).

Jeszcze w grudniu 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział

w W. zawiadomił (...) Sp. z o.o. o wszczęciu z urzędu postępowania zmierzającego do ustalenia podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy o pracę od 19 czerwca 2017 r. W toku postępowania przeprowadzono czynności kontrolne w zainteresowanej spółce, przesłuchano E. C. (2) i odwołującą oraz uzyskano dokumentację (zawiadomienie o wszczęciu postępowania z 01.12.2017 r. k. 6 a.r., notatka służbowa z 27.02.2018 r. k. 24a a.r., protokół kontroli k. 24b-d a.r., dokumentacja uzyskana w toku kontroli k. 26-110 a.r.). Po przeprowadzeniu postępowania ZUS (...) Oddział w W. wydał w dniu 9 kwietnia 2018 r. decyzję nr (...) na podstawie której stwierdził, że A. R. nie podlega od 19 czerwca 2017 r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu zawartej umowy o pracę u płatnika (...) Sp. z o.o.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że brak dowodów na wykonywaną pracę oraz postawa płatnika w trakcie przeprowadzonej kontroli wskazują, że umowa o pracę zawarta z A. R. miała na celu uzyskanie tytułu do świadczenia społecznego, co niewątpliwie stanowi naruszenie zasad współżycia społecznego (decyzja ZUS z 09.04.2018 r. k. 112-114 a.r.).

A. R. wróciła do pracy w (...) Sp. z o.o. w styczniu 2019 roku i kontynuuje zatrudnienie w zainteresowanej spółce (zeznania E. S. (1) k. 206-207 a.s., zeznania E. C. (2) k. 225v-226 a.s., zeznania odwołującej k. 165-166 a.s. i k. 225v a.s., zeznania świadka A. M. k. 208-209 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, obejmujący dowody osobowe i dokumenty wymienione wyżej co do kart akt sprawy (a.s.) i akt rentowych (a.r.). Tak zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i wystarczający do wydania rozstrzygnięcia w sprawie.

Sąd uwzględnił dowody z dokumentów w postaci dokumentacji kadrowo-płacowej załączonej do akt rentowych i przedłożonej dodatkowo w niniejszym postępowaniu, w szczególności umowy o pracę z 16 czerwca 2017 r., zakresu obowiązków, oświadczeń podpisanych przez odwołującą. Sąd oparł się również na dokumentacji obrazującej wykształcenie, uprawnienia i doświadczenie zawodowe odwołującej w postaci dyplomów i świadectw. Dodatkowo Sąd uwzględnił załączone do odwołania dokumenty w postaci wydruków z portali internetowych oraz referencji, z wyjątkiem dokumentów z kart 14 a.s. i 17 a.s. jako sporządzonych w językach obcych i nieprzetłumaczonych oraz z karty 15 jako niepodpisanej przez osobę, która dokument ten sporządziła. Dokumenty te nie były kwestionowane przez strony postępowania, a ich treść była zgodna z treścią pozostałych, zebranych w sprawie dowodów.

Sąd oparł się również na zeznaniach przesłuchanych w sprawie świadków i stron, dając im wiarę w całości. Zeznania wymienionych osób były zbieżne i wzajemnie się uzupełniały, a osoby te wskazywały na tożsame okoliczności. Świadkowie D. K., R. U. i A. M. zeznali, że są wieloletnimi kontrahentami firmy (...) i korzystali z doradztwa prawnego świadczonego przez odwołującą w ramach usług zainteresowanej spółki. Świadek E. S. (1) przedstawiła specyfikę współpracy z E. C. (2), w tym w szczególności wspólnego prowadzenia firmy (...), powodów założenia spółki (...) Sp. z o.o., a także okoliczności nawiązania współpracy z odwołującą się. W podobnym zakresie Sąd dał wiarę zeznaniom E. C. (2), reprezentującej (...) Sp. z o.o. jako prezes zarządu ww. spółki. Za wiarygodne w ocenie Sądu należało również uznać zeznania odwołującej A. R., która dokładnie przedstawiła okoliczności podjęcia współpracy z zainteresowaną spółką i wskazała na okoliczności wykonywania zawartej z tą spółką umowy o pracę.

Strony nie wnosiły o uzupełnienie materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie było zasadne.

Spór w niniejszej sprawie koncentrował się wokół kwestii podlegania przez odwołującą A. R. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zawartej w dniu

16 czerwca 2019 r. umowy o pracę ze spółka (...) Sp. z o.o. Przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie, czy strony czy zawarta między stronami umowa

o pracę była ważna i skuteczna, czy też, zgodnie z twierdzeniem organu rentowego wyrażonym w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, została zawarta jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych i w konsekwencji nie wywołała i nie wywołuje skutków w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że dokonywana przez organ rentowy kontrola zgłoszeń do ubezpieczenia oraz prawidłowości i rzetelności obliczenia składki oznacza przyznanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych kompetencji do badania samego tytułu ubezpieczenia wynikającego z zawarcia umowy o pracę, a zatem badania również ważności takiej umowy (por. postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 stycznia 2013 r., III AUa 1039/12 oraz z dnia 25 września 2012 r., III AUa 398/12).

Jednym z przejawów realizowania się stosunku pracy na tle interesu publicznego jest obowiązkowe uczestnictwo pracownika w systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie

z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 300) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu

i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. W myśl art. 13 pkt 1 ustawy następuje to od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. O tym jednak, czy dany stosunek prawny łączący dwa podmioty może być uznany za stosunek pracy, rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Stosownie do treści definicji zawartej w art. 2 k.p. pracownikiem jest osoba zatrudniona między innymi na podstawie umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Istotą tegoż stosunku jest

–
w świetle art. 22 § 1 k.p. – uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga – stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się

do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art. 22 § 1 k.p.). W ujęciu art. 22 § 1 k.p. stosunek pracy to relacja prawna łącząca pracodawcę i pracownika, na której treść składają się wzajemne prawa i obowiązki. Zgodnie z treścią powołanego przepisu zasadniczym elementem konstrukcyjnym stosunku pracy jest zobowiązanie pracownika do wykonywania pracy pod kierownictwem pracodawcy w czasie i miejscu przez niego wyznaczonym za wynagrodzeniem. Swoistość stosunku pracy wyraża się w jego cechach, które odróżniają go od stosunków cywilnoprawnych, a także zwyczajowej, okazjonalnej pomocy członków najbliższej rodziny świadczonej na rzecz określonego przedsiębiorcy, w ramach których świadczona jest praca. Do tych właściwości stosunku pracy należą: dobrowolność zobowiązania, zarobkowy charakter stosunku pracy, osobisty charakter świadczenia pracy oraz podporządkowanie pracownika co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy, wyrażające się również

w możliwości wydawania pracownikowi poleceń dotyczących pracy.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność umowy wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych przy jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Istotne znaczenie ma tu niezgodność między pierwotnym aktem woli,

a jego uzewnętrznieniem. Wskazać należy, że o pozorności danej umowy decydują okoliczności wskazane w art. 83 § 1 k.c., które występować muszą w czasie składania przez strony oświadczeń woli. W doktrynie wyróżnia się dwie formy pozorności: pozorność czystą, zwaną też bezwzględną lub absolutną, kiedy to strony, dokonując czynności prawnej, nie mają zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych oraz pozorność kwalifikowaną, zwaną względną lub relatywną,

kiedy strony zawierają czynność prawną pozorną (zob. wyrok Sąd Najwyższego z dnia 26 lipca 2012 r., I UK 27/12, z dnia 12 lipca 2002r., V CKN 1547/00).

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, formułowany w oparciu o treść cytowanego art. 83 k.c., zgodnie z którym zamiar nawiązania stosunku ubezpieczenia społecznego, bez rzeczywistego wykonywania umowy o pracę, świadczy o fikcyjności zgłoszenia do pracowniczego ubezpieczenia społecznego. W sytuacji, w której stronom umowy o pracę przyświeca jedynie intencja włączenia do ubezpieczenia społecznego (i uzyskanie świadczeń płynących z tego ubezpieczenia) pod pozorem zatrudnienia, bez jego rzeczywistego wykonywania (art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.), zawarcie umowy o pracę nie może rodzić skutków prawnych i stanowić podstawy do uznania, że osoba, która zawarła taką umowę podlega ubezpieczeniu społecznemu pracowników (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 11 lutego 2014 r., III AUa 929/13). Jednocześnie a contrario do powyższego przyjmuje się, że nie można stwierdzić pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, w sytuacji, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca pracę tę przyjmował (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2011 r., II UK 20/11; z dnia 19 października 2007 r., II UK 56/07; z dnia 5 października 2005 r., I UK 32/05).

Kierując się powyższym Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe w oparciu o załączone do akt sprawy dokumenty oraz zeznania świadków i stron i na tej podstawie stwierdził, że wyrażone w skarżonej decyzji stanowisko organu rentowego co do niepodlegania przez odwołującą obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym było niezasadne. Odwołująca się wykazała w toku postępowania, że zawarta między nią a zainteresowaną spółką umowa o pracę była faktycznie realizowana i nie miała charakteru umowy pozornej, zaś praca wykonywana przez odwołującą odbywała się w warunkach określonych w art. 22 k.p. Jak wynika z zebranej w sprawie dokumentacji odwołująca zawarła z ww. spółką w dniu 16 czerwca 2019 r. umowę o pracę na podstawie której została zatrudniona jako prawnik w pełnym wymiarze czasu pracy i za wynagrodzeniem w wysokości 11.500 zł brutto miesięcznie. Zatrudnienie odwołującej było związane z reorganizacją działalności gospodarczej prowadzonej wspólnie przez E. C. (2) i E. S. (2), które dotychczas w ramach firmy (...) świadczyły usługi z zakresu doradztwa podatkowego i finansowego. Zamiarem wyżej wymienionych było stworzenie osobnego podmiotu, który zajmowałby się obsługą prawną dotychczasowych kontrahentów (...) równoległe do działalności tej spółki. Powyższy zamysł towarzyszył E. C. (2) i E. S. (2) również przy zatrudnieniu odwołującej. Zgodnie z powierzonym jej zakresem obowiązków A. R. miała realizować kompleksowe czynności w zakresie doradztwa, konsultacji i reprezentacji prawnej na rzecz kontrahentów (...). Wykonywanie tego rodzaju czynności, odmiennie niż w przypadku postępowania wyjaśniającego przeprowadzonego przez organ rentowy, w ocenie Sądu zostało potwierdzone w toku postępowania zarówno przez same strony, jak również znajdowało potwierdzenie w relacjach przesłuchanych przez Sąd świadków D. K., R. U. i A. M.. (...) Sp. z o.o. zaświadczyli, że na przełomie lipca 2017 roku kilkakrotnie zwracali się do zainteresowanej spółki w celu uzyskania porady prawnej w zakresie problematyki związanej z prowadzoną przez nich działalnością oraz że w związku z tym odbywali konsultacje prawne z odwołującą. Konsultacje miały charakter kompleksowy, obejmowały zarówno porady prawne, jak i działania podejmowane przez odwołującą w zakresie reprezentacji klientów spółki przed urzędami czy sądami. Odwołująca odbywała spotkania z kontrahentami spółki, weryfikowała i przygotowywała dla nich stosowną dokumentację. Również zeznająca w charakterze świadka E. S. (2), udziałowiec (...) Sp. z o.o., potwierdziła okoliczności nawiązania i realizacji stosunku pracy z odwołującą wskazując, że jej zatrudnienie było wynikiem przeprowadzonego postępowania rekrutacyjnego, zaś sama odwołująca wykonywała powierzone jej obowiązki w siedzibie firmy stale i w konkretnych godzinach, pod nadzorem ww. świadka oraz prezesa zarządu zainteresowanej spółki. Również E. C. (2) potwierdziła fakt wykonywania pracy przez odwołującą, podobnie jak sama odwołująca, zaś relacje stron w tym zakresie były dla Sądu spójne i przekonywujące, a przez to wiarygodne.

Powyższe okoliczności w ocenie Sądu nie pozwalały na przyjęcie stanowiska organu rentowego co do pozorności stosunku pracy łączącego odwołującą i zainteresowaną spółkę. Odwołująca udowodniła w toku postępowania, że wykonywała pracę na rzecz spółki zgodnie z wyznaczonym jej zakresem obowiązków, pod nadzorem pracodawcy oraz w oznaczonym miejscu i czasie odpowiadającym pracy na pełen etat, a za wykonaną pracę otrzymywała wynagrodzenie zgodne z umową, co znajduje potwierdzenie w załączonych do akt rentowych potwierdzeniach przelewu. W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności te wskazują,

że odwołująca faktycznie podjęła pracę w ramach zawartej z zainteresowaną umowy, a jej celem było wykonywanie powierzonych jej obowiązków za wynagrodzeniem, na zasadach typowych dla stosunku pracy. To z kolei prowadzi do wniosku, że stosunek pracy łączący ją ze spółką (...) Sp. z o.o. miał charakter rzeczywisty i faktycznie był realizowany.

W obliczu powyższych ustaleń Sąd Okręgowy zważył, że argumentacja organu rentowego przyjęta za podstawę skarżonej decyzji była niewystarczająca do uznania,

że sporna umowa o pracę miała charakter pozorny. Stanowisko organu rentowego – zgodnie z uzasadnieniem skarżonej decyzji – skupiło się na stwierdzeniu, że umowa o pracę miała na celu uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jednakże zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem taki cel zawarcia umowy o pracę nie musi być utożsamiany z pozornym zatrudnieniem czy też naruszeniem zasad współzycia społecznego. Samo podjęcie pracy przez kobietę w ciąży z zamiarem uzyskania świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych nie może być kwalifikowane jako pozorne zatrudnienie w myśl art. 83 k.c. w sytuacji, gdy osoba ta faktycznie wykonywała pracę zgodnie z zawartą umową (por. wyroki Sądu Najwyższego:

z dnia 14 marca 2001 r., II UKN 258/00; z dnia 30 listopada 2005 r. IV UK 61/05, z dnia 18 października 2005 r., II UK 43/05). Sama okoliczność rzeczywistego świadczenia pracy przez odwołującą w ramach zawartej umowy, jak wskazano w rozważaniach powyższych, znajdowała potwierdzenie w zeznaniach świadków i stron, Sąd nie był natomiast w tym zakresie związany wynikiem przeprowadzonej przez ZUS kontroli płatnika składek ani też poczynionymi w jej trakcie ustaleniami, w szczególności co do inicjatywy dowodowej stron przeprowadzonego przez organ rentowy postępowania. Za pozornym charakterem zawartej umowy nie przemawiał również fakt braku zatrudnienia innego pracownika

na miejsce odwołującej. Jak wynika z zeznań E. S. (2), odwołująca informując ją o ciąży i związanym z tym faktem uzyskaniu zwolnienia lekarskiego wyraziła chęć szybkiego powrotu do pracy. Okoliczność ta jednak nie miała miejsca, gdyż urlop macierzyński odwołującej uległ przedłużeniu z uwagi na konieczność sprawowania dalszej opieki nad dzieckiem. W tych okolicznościach zainteresowana spółka poszukiwała pracownika o podobnych kwalifikacjach co odwołująca w celu jej czasowego zastąpienia, a gdy się to nie udało, reprezentując spółkę (...) zawarła umowę o obsługę prawną z zewnętrzną kancelarią adwokacką. Taka forma zastępstwa odwołującej była

w ocenie Sądu racjonalna z perspektywy ekonomicznych interesów zainteresowanej spółki, a ponadto była uzasadniona z racji konieczności utrzymania dobrych relacji z długoletnimi kontrahentami firmy (...), którzy byli równocześnie głównymi klientami (...) Sp. z o.o.

Sąd miał przy tym na względzie, że w toku postępowania organ rentowy zgłaszał wnioski dowodowe w celu analizy sytuacji finansowej zainteresowanej spółki z perspektywy możliwości zatrudnienia odwołującej za przewidziane w umowie o pracę wynagrodzenie

w kwocie 11.500 zł. Okoliczność ta pozostawała jednak poza istotą sporu, która skupiała się zbadaniu, czy stosunek pracy między stronami miał charakter rzeczywisty i odpowiadał warunkom określonym w art. 22 § 1 k.p., a przez to czy powoduje skutek w postaci objęcia odwołującej obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tytułu zatrudnienia. Wysokość wynagrodzenia przewidzianego w umowie mogłaby być przedmiotem analizy

w przypadku zakwestionowania przez organ rentowy podstawy wymiaru składek, co jednak w niniejszej sprawie nie miało miejsca. Na marginesie powyższego Sąd zważył przy tym,

że wynagrodzenie odwołującej z tytułu umowy o pracę zawartej z zainteresowaną spółką, mając na względzie zakres powierzonych jej obowiązków, charakter pracy i branżę, w której miała je wykonywać, nie odbiegała od realiów na

(...) rynku pracy, a dodatkowo znajdowała odzwierciedlenie w posiadanych przez nią kompetencjach i przebiegu dotychczasowego zatrudnienia.

Mając na względzie powyższe należy uznać, że stosunek łączący odwołującą z zainteresowaną spółką odpowiadał wszystkim cechom wskazanym w art. 22 § 1 k.p. Stanowisko odwołującej co do rzeczywistego wymiaru zatrudnienia w zainteresowanej spółce znalazło potwierdzenie w zebranych w sprawie dowodach z dokumentów i zeznaniach świadków, z kolei organ rentowy nie przedstawił przekonujących argumentów przemawiających za odmówieniem mu tego charakteru i nie zdołał w toku postępowania wykazać, że celem i zamiarem stron przedmiotowej umowy o pracę nie była faktyczna realizacja jej postanowień, a jedynie uzyskanie tytułu do ubezpieczeń społecznych.

Stąd też Sąd Okręgowy nie miał podstaw do zakwestionowania jej ważności w sposób prezentowany w skarżonej decyzji i uznania jej za umowę pozorną w rozumieniu art. 83 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał odwołanie A. R. za zasadne, wobec czego orzekając co do istoty sprawy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. dokonał stosownej zmiany skarżonej decyzji organu rentowego z dnia 9 kwietnia 2018 r.

nr (...) zgodnie z pkt 1 sentencją wyroku.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł w pkt 2 wyroku mając na względzie zasadę odpowiedzialności za wynik procesu określoną w art. 98 § 1 i 2 k.p.c. Na koszty postępowania – którymi obciążony został organ rentowy jako strona przegrywająca postępowanie – złożyły się koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika odwołującej wynoszące 180 zł zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 265).

Zarządzenie: odpisy wyroku z uzasadnieniem(...)

K.S.